

об'єднань роботодавців, різних неурядових громадських організацій та ініціативних груп населення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богиня Д.П. Регулювання соціально-трудова відносин на ринку праці в умовах міжнародної інтеграції.// Вісник соціально-економічних досліджень (збірник наукових праць). – 2008. – Вип. 32. Одеса: ОДЕУ. – с. 39 – 47.
2. Буда Т.Й. Гнучкі і нестандартні форми зайнятості: соціальні вигоди та ризики.// Сталий розвиток економіки. Науково-виробничий журнал . – Хмельницький, СМП «Тайп», 2016. – № 2.– С.149-158
3. Восьмое региональное совещание. Доклад Генерального директора МБТ: Обеспечение достойного труда в Европе и Центральной Азии. - Т. 1. - Ч.1. - МБТ, Женева, 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refworld.org.ru/pdfid/54d0cd9e4.pdf>.
4. Закон України «Про зайнятість населення»: станом на 1 січня 2013 р. [Електронний ресурс]/ – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
5. Іванова Л.В., Никифорова В.Г. Застосування нестандартних форм зайнятості на сучасному ринку праці.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2283/1/>
6. Програма сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1008-2012-п/print1331403489022463#n12>
7. Ринок праці України у 2011 р. Аналітично-статистичний збірник / ДЦЗ Міністерства соціальної політики України, 2012. – с.80.

Вербіцька М. В.,

к.ю. н., доцент кафедри
конституційного, адміністративного та
фінансового права ЮФ ТНЕУ

Росоляк О. Б.

к.ю. н., доцент кафедри
конституційного, адміністративного та фінансового права ЮФ ТНЕУ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИТИНОЮ СВОБОДИ СВІТОГЛЯДУ І ВІРОСПОВІДАННЯ В УКРАЇНІ

Останнім часом в системі освіти України актуалізується питання доцільності викладання чи, навпаки, відокремлення предмету «Християнської етики» від навчальної програми в загальноосвітній школі. Таким чином, 24 травня 2016 року юристка Т. Семусь створила петицію «Про відокремлення освіти від релігії (щодо дотримання у закладах освіти вимог ст.ст. 15, 23, 35 Конституції України, ст. 6 Закону України «Про освіту» та ст. 6 Закону України «Про дошкільну освіту»», основною метою якої була відміна християнської етики як обов'язкового предмету в школах Тернополя.

За кілька днів петиція набрала 250 голосів, потрібних для розгляду Тернопільською міськрадою. У вказаній петиції вимагалось:

1. Проінспектувати заклади освіти на предмет чіткого дотримання у закладах освіти вимог ст.ст. 15, 23, 35 Конституції України, ст. 6 Закону України «Про освіту» та ст. 6 Закону України «Про дошкільну освіту».

2. Виключити з навчальних планів освітніх закладів предмету «Християнська етика», і відновити викладання предмету «Етика» або будь якого іншого, що не нестиме якого-небудь релігійного змісту чи навантаження з ухилом на конкретну релігію.

3. Розробити письмове розпорядження стосовно необхідності неухильного дотримання вимог ст.ст. 15, 23, 35 Конституції України, ст. 6 Закону України «Про освіту» та ст. 6 Закону України «Про дошкільну освіту», яке донести під розписку до всіх керівників освітніх закладів, а тим, в свою чергу, до кожного педагогічного працівника та осіб, які здійснюють непедагогічний догляд за дітьми ввіреного їм закладу [1].

Оскільки дана проблематика стосується усієї національної системи освіти, вважаємо за необхідне провести аналіз правової регламентації викладання релігійних дисциплін у загальноосвітніх школах.

З 1992 року в Україні почали викладати в деяких школах (переважно Західного регіону) курс за вибором «Основи християнської етики» (можливі різні варіації назви зі збереженням сутності). Наприклад, є досвід апробації курсів «Християнська етика», «Християнська культура», «Етика: духовні засади», «Основи Православної культури Криму», «Основи мусульманської культури Криму» у школах Львівської, Тернопільської, Івано-Франківської, Рівненської та інших областей. В цілому це охопило практично чверть загальноосвітніх закладів. Цей курс було введено, скоріше, як наслідок громадського бажання. Відповідно, ані затверджених (а спочатку навіть і чітко розроблених) програм, ані підручників не було. Поступово практика введення подібних курсів поширилася практично на всю територію України, але нормативно лишалася не закріпленою. Така ситуація, першою чергою, була пов'язана з конституційно та законодавчо закріпленням в Україні відокремлення церкви від держави та школи. Тому при навчанні курсам духовно-морального спрямування поставало питання не лише про методичне забезпечення, але й про фахівців, які їх читатимуть, оскільки досить широко розповсюджена практика запрошення священнослужителів або монахинь не є виправданою для світської школи. Проте, через зацікавлення громадськості, зміни світоглядних орієнтирів держави та реформування системи освіти питання про включення курсів духовно-етичного спрямування в шкільну програму поставало все більш гостро. 8 липня 2005 р. було підписано доручення Президента України № 1- 1\657, для виконання якого було створено комісію для розробки змісту нових навчальних курсів. Результатом діяльності філософів, педагогів, вчителів та представників різних конфесій стала розробка концептуальних засад вивчення у загальноосвітніх навчальних закладах предметів духовно-морального спрямування.

Відповідно до затверджених Міністерством освіти і науки України типових навчальних планів для 12-річної школи та відповідних листів МОН України передбачено вивчення в 5-6-х класах загальноосвітніх навчальних закладів, починаючи з 1 вересня 2005 р., за вибором батьків учнів предмета «Етика», або ж (а також) предметів духовно-морального спрямування в обсязі годин, передбачених для вивчення в 5-6-х класах предмету «Етики».

Курс «Основи християнської етики» спрямований на впровадження в систему освіти традиційних для України християнських цінностей: істини, благочестя, добра, любові, краси, гідності, обов'язку, совісті, честі. Цей курс не пов'язаний із релігійними обрядами, матеріалом вивчення в курсі слугують кращі надбання християнської культури й філософії України та світу. Курс «Основи релігійної етики» є дисципліною освітньо-виховного, світоглядного та релігійно-культурного спрямування, що базується на моральних засадах світових релігій і вибудовується як фундамент життєвих цінностей сучасної людини і спрямовується на формування толерантності, здатності до співжиття та взаємодії молодого покоління в полікультурному і поліконфесійному середовищі, поваги до свободи совісті, особистих релігійних переконань особи.

Відповідно до Концептуальних засад, які було затверджено 29 червня 2006 р. протоколом № 8/1-2 Колегії Міністерства освіти і науки України, особливістю програми курсу «Основи християнської етики» є акцентування у вивченні предмета на традиційних для України християнських духовних, моральних і культурних цінностях, поглиблене вивчення Біблії як однієї з фундаментальних основ християнського світогляду. Разом з тим, повинно бути передбачено інформування учнів про основи духовності, моралі та культури інших світових релігій. Особливістю програми курсу «Основи релігійної етики» є акцентування у вивченні предмета на визначених (християнських, мусульманських, іудейських тощо) духовних, моральних і культурних цінностях, поглиблене вивчення першоджерел відповідних релігій.

Крім того, слід відзначити, що на міжнародному законодавчому рівні дане питання також було врегульоване, зокрема, можливості навчання релігії в державних школах було приділено увагу Комітету з прав людини ООН. У коментарях (1993) №22 (48) до ст. 18 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (1966) було встановлено, що викладання релігії та етики дозволено, якщо воно відбувається нейтрально та об'єктивно. Логічним наслідком є те, що навчання одній релігії неприйнятне, якщо батькам або опікунам не пропонується альтернативи.

Таким чином слід відзначити наступне:

Статті 15, 23, 35 Конституції України, як і всі інші норми Конституції, є непорушними.

Саме тому з метою дотримання ст. 15,23, 35 Конституції України щодо «права кожного на свободу світогляду і віросповідання» Міністерством освіти і науки видано наказ №435 від 26.07.05р., яким передбачено, *надати батькам право вибору вивчення дітьми, починаючи з 2005/2006 навчального року, предмету «Етика» у 5-б класах, факультативних курсів «Основи християнської етики».*

Викладання курсу «Основи християнської етики» здійснюється *на факультативних засадах за наявності відповідного бажання та волевиявлення з боку батьків* (батьками пишеться заява щодо вибору факультативного курсу «Основи християнської етики» на ім'я директора загальноосвітнього навчального закладу).

Як показує практика, як мінімум, Тернопільських шкіл, у розкладі заняття із «Основ християнської етики» з огляду на їхню факультативність ставляться або першими, або останніми, хоча є непоодинокі випадки, коли батьків взагалі не питають чи бажає їхня дитина вивчати цей предмет і включають в розклад таким чином, що дитина не має вибору і мусить відвідувати цей урок.

Відповідно до наказу Міністерства освіти та науки від 20.02.2002р. №128 та листа заступника Міністра освіти і науки від 18.08.2005р. №1/9-436 для запровадження такого викладання у міській місцевості необхідно 8 бажаючих учнів, а у сільській місцевості – 4 учня. Групи комплектуються з одного або паралельних класів.

Зрештою, якщо повернутися до петиції до Тернопільської міської ради, слід відзначити, що населення Тернополя станом на 1 квітня 2016 року становило 218 115 осіб (згідно з даними Головного управління статистики в Тернопільській області). 250 осіб, які підписали вищевказану петицію, складають 0,115 відсотка від загальної кількості жителів міста. Таким чином, немасштабність підтримки вказаної позиції мешканцями Тернополя свідчить про її неактуальність, суперечливість та невідповідність волі переважної частини населення Тернополя.

Вважаємо, що аналогічною є ситуація й у всій Україні.

Якщо ж в якихось окремих школах керівництво в обов'язковому порядку зобов'язує дітей відвідувати заняття з «Основ християнської етики» або з цього предмету вчитель оцінює знання учнів і фіксує його результати, наприклад, у таблиці чи журналі успішності, то це є підставою для звернення батьків (чи інших опікунів) учнів до компетентних органів (правоохоронних органів, органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади у сфері освіти чи суду) з заявою про захист прав, свобод та законних інтересів їхніх дітей, гарантованих їм, першою чергою, Конституцією України. Як ми з'ясували, вказане питання чітко регламентоване українським законодавством, а тому у батьків є усі необхідні інструменти реалізації права дитини на свободу світогляду і віросповідання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Петиція [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://e-dem.in.ua/ternopil/Petition/View/383>

Гірський Б.О.
аспірант ЮФ ТНЕУ

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ГОЛОВИ СУДУ

Якісна система правосуддя фактично гарантує повагу до людських цінностей, а також здатна сформувати у суспільства повагу до права як найвищого регулятора. У зв'язку з чим постає закономірна необхідність покращення правового та організаційного забезпечення функціонування судової системи, а також удосконалення внутрішньо системних управлінських процесів, що обумовлює необхідність активізації наукових розробок в цій сфері.

В. Стефанюк підкреслює особливу, унікальну роль суду як носія такої влади, якою не володіє ніхто інший у суспільстві й державі. На його думку, завдання суду дуже конкретне. Воно полягає у розгляді й встановленні достовірності доказів сторін, їх оцінці й використанні у процесі прийняття рішення. Тобто, завдання суду – здійснення правосуддя, розв'язування спорів [1, с. 22]. Значення судової системи для будь-якої держави неоціненне. В умовах непрецедентного права і судової діяльності, значення конкретного